

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia 9 lipca 2004 r.

w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną

Na podstawie art. 50 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

1) gatunki dziko występujących grzybów:

- a) objętych ochroną ścisłą,
- b) objętych ochroną częściową,
- c) objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania,
- d) wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref;

---

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej — środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 134, poz. 1438).

- 2) zakazy właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków grzybów i odstępstwa od zakazów;
- 3) sposoby ochrony gatunków grzybów.

§ 2. Gatunki, o których mowa w § 1 pkt 1 lit. a, są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Gatunki, o których mowa w § 1 pkt 1 lit. b, są określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Gatunki, o których mowa w § 1 pkt 1 lit. c, oraz sposoby ich pozyskiwania, są określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. Gatunki, o których mowa w § 1 pkt 1 lit. d, oraz wielkość stref ochrony ich ostoi lub stanowisk, są określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 6. 1. W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków, o których mowa w § 2, wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- 2) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- 4) pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania i przetwarzania całych grzybów i ich części;
- 5) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny grzybów żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;
- 6) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa grzybów żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych.

2. W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków, o których mowa w § 3 i 4, wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- 2) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- 4) pozyskiwania, zbioru.

§ 7. 1. Zakazy, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1—3 i ust. 2 pkt 1—3, w stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków, o których mowa w § 2 i 3, z wyjątkiem gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (1), nie dotyczą:

- 1) wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie zakazów;
- 2) usuwania grzybów niszczących materiały lub obiekty budowlane.

2. Zakazy, o których mowa w § 6 ust. 2, w stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków, o których mowa w § 4, nie dotyczą pozyskiwania grzybów lub ich części i produktów pochodnych przez podmioty, które uzyskały zezwolenie wojewody na ich pozyskiwanie.

§ 8. Sposoby ochrony gatunków dziko występujących grzybów polegają w szczególności na:

- 1) zabezpieczaniu ostoi i stanowisk grzybów przed zagrożeniami zewnętrznymi;
- 2) zapewnianiu obecności i ochronie różnego rodzaju podłoża, na którym rozwijają się chronione gatunki grzybów, w szczególności:
  - a) drzew w odpowiednim wieku i gatunku,
  - b) rozkładającego się drewna,
  - c) skał i głazów;
- 3) wykonywaniu zabiegów ochronnych utrzymujących właściwy stan siedliska grzybów, w szczególności:
  - a) utrzymywaniu lub odtwarzaniu właściwych dla gatunku stosunków świetlnych,
  - b) utrzymywaniu lub odtwarzaniu właściwego dla gatunku stanu gleby,
  - c) utrzymywaniu lub odtwarzaniu właściwych dla gatunku stosunków wodnych,
  - d) koszeniu siedliska, w sposób właściwy dla gatunku,
  - e) wypasie zwierząt gospodarskich na obszarze siedliska, w sposób właściwy dla gatunku chronionego,
  - f) regulowaniu liczebności roślin, grzybów i zwierząt mających wpływ na chronione gatunki;
- 4) obserwacji i dokumentowaniu (monitoring) stanowisk, ostoi i populacji gatunków;
- 5) zabezpieczaniu reprezentatywnej części populacji przez ochronę *ex situ*;
- 6) przywracaniu grzybów z hodowli *ex situ* do środowiska przyrodniczego;
- 7) przenoszeniu grzybów zagrożonych na nowe stanowiska;
- 8) edukacji w zakresie rozpoznawania gatunków chronionych i sposobów ich ochrony;
- 9) promowaniu technologii prac związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej, umożliwiających zachowanie ostoi i stanowisk gatunków chronionych.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Środowiska: *J. Swatoń*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. (poz. 1765)

Załącznik nr 1

GATUNKI DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH GRZYBÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ*

Lp. Nazwa polska

Nazwa łacińska

GRZYBY

borowikowate

- 1 borowik korzeniasty
- 2 borowik królewski

FUNGI

Boletaceae

- Boletus radicans*
Boletus regius

3 borowik (podgrzybek) pasożytniczy	<i>Boletus (Xerocomus) parasiticus</i>
4 poroblaszek żółtoczerwony	<i>Phylloporus pelletieri</i>
5 szyszkowiec tuskowaty	<i>Strobilomyces strobilaceus</i>
czarkowate	Sarcoscyphaceae
6 czareczka długotrzonkowa	<i>Microstoma protracta</i>
7 czarka — wszystkie gatunki	<i>Sarcoscypha</i> spp.
flagowcowate	Meripilaceae
8 flagowiec olbrzymi	<i>Meripilus giganteus</i>
9 jamczatka biało-brunatna	<i>Antrodia albobrunnea</i>
10 żagwica listkowa	<i>Grifola frondosa</i>
gąskowate	Tricholomataceae
11 dwupierścieniak cesarski	<i>Catathelasma imperiale</i>
12 gąska olbrzymia	<i>Tricholoma colossus</i>
13 wilgotnica czapeczkowata	<i>Hygrocybe calyptriformis</i>
gwiazdoszowate	Geastraceae
14 gwiazdosz — wszystkie gatunki	<i>Geastrum</i> spp.
15 wieloporek gwiazdzisty	<i>Myriostoma coliforme</i>
jodłownicowate	Bondarzewiaceae
16 jodłownica górską	<i>Bondarzewia mesenterica</i>
kisielcowate	Exidiaceae
17 pomykówka galaretowata	<i>Tremiscus helvelloides</i>
kolcowanicowate	Bankeraceae
18 kolczakówka — wszystkie gatunki	<i>Hydnellum</i> spp.
19 sarniak — wszystkie gatunki	<i>Sarcodon</i> spp.
20 szaraczek tuseczkowaty	<i>Boletopsis grisea</i>
kustrzebkowate	Pezizaceae
21 koronica ozdobna	<i>Sarcosphaera coronaria</i>
lakownicowate	Ganodermataceae
22 lakownica Isniąca	<i>Ganoderma lucidum</i>
maślakowate	Suillaceae
23 maślak (borowiec) dęty	<i>Suillus (Boletinus) cavipes</i>
24 maślak trydencki	<i>Suillus tridentinus</i>
25 maślak żółtawy	<i>Suillus flavidus</i>
miękuszwowate	Hapalopilaceae
26 miękusz szafranowy	<i>Hapalopilus croceus</i>
ozorkowate	Fistulinaceae
27 ozorek dębowy	<i>Fistulina hepatica</i>
pałeczkowate	Tulostomataceae
28 pałeczka — wszystkie gatunki	<i>Tulostoma</i> spp.
pniarkowate	Fomitopsidaceae
29 amylek lapoński	<i>Amylocystis lapponica</i>
30 pniarek (modrzewnik) lekarski (1)	<i>Fomitopsis (Laricifomes) officinalis</i>
31 pniarek różowy	<i>Fomitopsis rosea</i>
purchasekowate	Lycoperdaceae
32 kurzawka bagienna	<i>Bovista paludosa</i>
33 purchasewica olbrzymia	<i>Langermannia gigantea</i>
siatkolistowate	Gomphaceae
34 buławka obcięta	<i>Clavariadelphus truncatus</i>
35 buławka pałeczkowata	<i>Clavariadelphus pistillaris</i>
36 buławka spłaszczone	<i>Clavariadelphus ligula</i>
37 siatkolist maczugowaty	<i>Gomphus clavatus</i>
smardzowate	Morchellaceae
38 krążkówka żytkowana	<i>Disciotis venosa</i>
39 naparstniczka czeska	<i>Verpa bohemica</i>
40 naparstniczka stożkowata	<i>Verpa conica</i>
41 smardz jadalny	<i>Morchella esculenta</i>
42 smardz półwolny	<i>Morchella gigas</i>
43 smardz stożkowaty	<i>Morchella conica</i>
44 smardz wyniosły	<i>Morchella elata</i>
soplówkowate	Hericiaceae
45 soplówka — wszystkie gatunki	<i>Hericium</i> spp.
sromotnikowate	Phallaceae
46 mądział psi	<i>Mutinus caninus</i>
47 sromotnik fiołkowy	<i>Phallus hadriani</i>

- szmaciakowate**
48 szmaciak — wszystkie gatunki
- tęguskórowate**
49 promieniak wilgociomierz
- truflowate**
50 trufła wgłębiona
- żagwiowate**
51 oranżowiec bladożółty
52 żagiew okótkowa
- POROSTY**
- chrobotkowate**
53 chrobotek alpejski
54 chrobotek czarniawy
55 karlinka brodawkowata
- chróścikowate**
56 chróścik — wszystkie gatunki
- czasznikowate**
57 czasznik modrozielony
- granicznikowate**
58 granicznik — wszystkie gatunki (1)
59 podgranicznik — wszystkie gatunki (1)
60 tarczynka przygraniczna (1)
- kruszwonnicowate**
61 kruszwonnica — wszystkie gatunki
62 pęcherzyca nadobna
- obrostowate**
63 obrostnica — wszystkie gatunki
64 turzynka okazała (1)
- odnoźycowate**
65 odnożyca rynienkowata (1)
66 odnożyca włosowata (1)
67 odnożyca — pozostałe gatunki
- pawężnicowate**
68 dotczanka — wszystkie gatunki
69 pawężnica — wszystkie gatunki
- pawężniczkwate**
70 pawężniczka — wszystkie gatunki
- puchlinkowate**
71 puchlinka ząbkowata
- tarczownicowate**
72 biedronecznik — wszystkie gatunki
73 brunka Delisa
74 czerniaczek alpejski
75 cienik — wszystkie gatunki
76 kobiernik — wszystkie gatunki (1)
77 koralinka rozgałęziona
78 mąklik otrębiasty
79 nibyślucnik — wszystkie gatunki
80 oskrzelka rynienkowata
81 pawężnik Laurera (1)
82 płaskotka regłowa
83 płaskotka rozłana
84 płucnica płotowa
85 płucnica zielonawa
86 płucniczka Delisa
87 płucnik modry
88 popielak pylasty
89 przylepka — wszystkie gatunki
90 przystrumyczek pustułkowy
91 pustułka — wszystkie gatunki, z wyjątkiem pustułki pęcherzykowatej
92 szarzynka — wszystkie gatunki
93 tapetka — wszystkie gatunki

- Sparassidaceae**
Sparassis spp.
- Sclerodermataceae**
Astraeus hygrometricus
- Tuberaceae**
Tuber mesentericum
- Polyporaceae**
Pycnoporellus alboluteus
Polyporus umbellatus

LICHENES

- Cladoniaceae**
Cladonia stellaris
Cladonia stygia
Pycnothelia papillaria
- Stereocaulaceae**
Stereocaulon spp.
- Immadophilaceae**
Immadophila ericetorum
- Lobariaceae**
Lobaria spp.
Sticta spp.
Lobarina scrobiculata
- Umbilicariaceae**
Umbilicaria spp.
Lasallia pustulata
- Physciaceae**
Anaptychia spp.
Heterodermia speciosa
- Ramalinaceae**
Ramalina calicaris
Ramalina thrausta
Ramalina — pozostałe gatunki
- Peltigeraceae**
Solorina spp.
Peltigera spp.
- Nephromataceae**
Nephroma spp.
- Thelotremaaceae**
Thelotrema lepadinum
- Parmeliaceae**
Punctelia spp.
Neofuscelia delisei
Allantoparmelia alpicola
Pseudephebe spp.
Parmotrema spp.
Allocetraria madreporiformis
Pseudevernia furfuracea
Cetrelia spp.
Flavocetraria cucullata
Tuckernaria laureri
Parmeliopsis hyperopta
Parmeliopsis ambigua
Cetraria sepincola
Cetraria chlorophylla
Cetrariella delisei
Platismatia glauca
Imshaugia aleurites
Melanelia spp.
Hypotrachyna revoluta
Hypogymnia spp., z wyjątkiem *Hypogymnia physodes*
- Parmelina* spp.
Arctoparmelia spp.

94 tarczownica — wszystkie gatunki, z wyjątkiem tarczownicy bruzdkowanej	<i>Parmelia</i> spp., z wyjątkiem <i>Parmelia sulcata</i>
95 tarczynka dziurkowana	<i>Menegazzia terebrata</i>
96 wabnica kielichowata	<i>Pleurosticta acetabulum</i>
97 zeżyca seledynowa (1)	<i>Flavopunctelia flaventior</i>
98 złotlinka jaskrawa	<i>Vulpicida pinastris</i>
99 żółuczka — wszystkie gatunki, z wyjątkiem żółuczki izydiowej	<i>Xanthoparmelia</i> spp., z wyjątkiem <i>Xanthoparmelia conspersa</i>
100 żółtlica chropowata	<i>Flavoparmelia caperata</i>
101 brodaczka — wszystkie gatunki	<i>Usnea</i> spp.
102 mąkla odmienna	<i>Evernia mesomorpha</i>
103 mąkla rozłożysta (1)	<i>Evernia divaricata</i>
104 rożynka posępna	<i>Cornicularia nomoerica</i>
105 włostka — wszystkie gatunki	<i>Bryoria</i> spp.
106 żyłecznik zwisający	<i>Alectoria sarmentosa</i>
złociszczkowate	Chryso-trichaceae
107 złociszek jaskrawy	<i>Chrysothrix candelaris</i>
złotorostowate	Teloschistaceae
108 błyskotka — wszystkie gatunki	<i>Fulgensia</i> spp.
109 jaskrawiec morski	<i>Caloplaca marina</i>

Objaśnienia:

- * Gatunki grzybów zostały pogrupowane w wyższe jednostki systematyczne, które wyróżniono następująco:
— wielkimi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **GROMAD**,
— małymi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **rodzin**.
Nazwy tacińskie gatunków, rodzin i gromad wyróżniono dodatkowo czcionką pochyłą.
(1) — gatunki, dla których nie stosuje się określonych w § 7 ust. 1 do rozporządzenia odstępstw od zakazów.

Załącznik nr 2**GATUNKI DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH GRZYBÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ CZĘŚCIOWĄ***

Lp. Nazwa polska	Nazwa tacińska
GRZYBY	FUNGI
szczecinkowcowate	Hymenochaetaceae
1 włóknouszek ukośny	<i>Inonotus obliquus</i>
POROSTY	LICHENES
chrobotkowate	Cladoniaceae
2 chrobotek leśny (w tym dawniej wyróżniany chrobotek łagodny)	<i>Cladonia arbuscula</i> (incl. <i>Cladonia mitis</i>)
3 chrobotek najeżony	<i>Cladonia portentosa</i>
4 chrobotek reniferowy	<i>Cladonia rangiferina</i>
5 chrobotek smukły	<i>Cladonia ciliata</i>
tarczownicowate	Parmeliaceae
6 mąkla tarniowa	<i>Evernia prunastri</i>
7 płucnica darenkowa	<i>Cetraria muricata</i>
8 płucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>
9 płucnica kędzierzawa	<i>Cetraria ericetorum</i>
10 płucnica kolczasta	<i>Cetraria aculeata</i>

Objaśnienia:

- * Gatunki grzybów zostały pogrupowane w wyższe jednostki systematyczne, które wyróżniono następująco:
— wielkimi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **GROMAD**,
— małymi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **rodzin**.
Nazwy tacińskie gatunków, rodzin i gromad wyróżniono dodatkowo czcionką pochyłą.

Załącznik nr 3

GATUNKI DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH GRZYBÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ CZĘŚCIOWĄ,
KTÓRE MOGĄ BYĆ POZYSKIWANE, ORAZ SPOSOBY ICH POZYSKIWANIA*

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Sposób pozyskiwania
	GRZYBY szczecinkowcowate	FUNGI Hymenochaetaceae	
1	włókno uszek ukośny	<i>Inonotus obliquus</i>	ręczny zbiór owocników
	POROSTY tarczownicowate	LICHENES Parmeliaceae	
2	ptucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>	ręczny zbiór plech

Objaśnienia:

- * Gatunki grzybów zostały pogrupowane w wyższe jednostki systematyczne, które wyróżniono następująco:
— wielkimi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **GROMAD**,
— małymi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **rodzin**.
Nazwy łacińskie gatunków, rodzin i gromad wyróżniono dodatkowo czcionką pochyłą.

Załącznik nr 4

GATUNKI DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH GRZYBÓW WYMAGAJĄCYCH USTALENIA STREF OCHRONY
ICH OSTOI LUB STANOWISK*

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Wielkość strefy ochrony
	POROSTY granicznikowate	LICHENES Lobariaceae	
1	granicznik ptucnik	<i>Lobaria pulmonaria</i>	w promieniu do 100 m od granic stanowiska
	tarczownicowate	Parmeliaceae	
2	brodaczką kędzierzawa	<i>Usnea subfloridana</i>	w promieniu do 50 m od granic stanowiska
3	brodaczką kępkowa	<i>Usnea hirta</i>	w promieniu do 50 m od granic stanowiska
4	brodaczką zwyczajną	<i>Usnea filipendula</i>	w promieniu do 50 m od granic stanowiska

Objaśnienia:

- * Gatunki grzybów zostały pogrupowane w wyższe jednostki systematyczne, które wyróżniono następująco:
— wielkimi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **GROMAD**,
— małymi literami, czcionką pogrubioną wyróżniono nazwy **rodzin**.
Nazwy łacińskie gatunków, rodzin i gromad wyróżniono dodatkowo czcionką pochyłą.